

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie april 2020

Nieuws van de Stichting

- **Artikel 'Stewardshipverplichtingen in tijden van corona'**

Het coronavirus en de door de overheid aangekondigde maatregelen om verspreiding van het virus te voorkomen, grijpen diep in op het maatschappelijk leven en ook op beursgenoteerde ondernemingen. Eumedion-medewerkers Rients Abma en Diana van Kleef hebben in een artikel voor het juridisch vaktijdschrift

'Ondernemingsrecht' uiteengezet op welke wijze institutionele beleggers invulling geven aan hun stewardshipverplichtingen jegens Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen in tijden van corona. Het artikel is onderdeel van het themanummer 'Ondernemingsrecht in tijden van corona' waarin korte beschouwingen zijn opgenomen over de impact van de coronavirus-uitbraak op de ondernemingsrechtpraktijk. De artikelen die in het themanummer zijn opgenomen zijn gratis online toegankelijk via:

www.ondernemingsrecht.nl. Het artikel van Rients Abma en Diana van Kleef is te downloaden via: <http://bit.ly/2XN7Dzl>.

Uit het bestuur

- Tijdens zijn vergadering van 7 april jl. besprak het **Algemeen bestuur** onder meer de spoedwet over het houden van virtuele aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) in 2020, het verloop van het AVA-seizoen 2020, en het vervolg op het Eumedion green paper inzake de toekomst van niet-financiële verslaggeving.

Activiteiten Commissies

- De **Onderzoekscommissie** besprak tijdens haar vergadering van 2 april jl. een onderzoeksvorstel naar de rol van

het bestuur en van de raad van commissarissen (RvC) bij de verankering van duurzaamheid binnen de onderneming. Daarnaast brainstormde zij over mogelijk andere uit te zetten onderzoeken.

- De **Juridische Commissie** vergaderde op 28 april jl. over het conceptcommentaar van Eumedion op de voorgestelde gedelegeerde verordeningen van de Europese Commissie over klimaat- en ESG-benchmarks.

Komende activiteiten

- **18 mei 2020, Vergadering Dagelijks bestuur.** Op de agenda staan onder meer het verloop van het AVA-seizoen 2020, de conceptreactie op de consultatie over een herziening van de Europese richtlijn niet-financiële informatie en het concept position paper over de toekomst van de niet-financiële verslaggeving.

Nieuws uit Den Haag

- **Beursondernemingen kunnen tijdelijk volledig virtuele AVA houden**

Beursgenoteerde ondernemingen kunnen in ieder geval tot 1 september a.s. een volledig virtuele AVA houden. Een spoedwet hieromtrent is op 24 april jl. in het Staatsblad verschenen na een ongekend snelle parlementaire behandeling. De Eerste en Tweede Kamer hadden in totaal slechts 13 dagen nodig om het wetsvoorstel aan te nemen. Eumedion had in maart aangedrongen op de spoedwetgeving en heeft daarover intensief overleg gevoerd met de Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO), ondernemingsorganisatie VNO-NCW en beleggersvereniging VEB om consensus te bereiken over de uitgangspunten ervan. Op grond van de spoedwet heeft het bestuur

van een onderneming, onder bepaalde voorwaarden, de bevoegdheid om geen fysieke AVA te organiseren, maar om deze puur elektronisch te houden. De voorwaarden zijn dat i) de AVA via livestream (audio of video) is te volgen en ii) dat aandeelhouders voorafgaand aan de AVA schriftelijke vragen kunnen indienen, die uiterlijk tijdens de AVA moeten worden beantwoord. Een beursgenoteerde onderneming kan bepaalde aandeelhouders of vertegenwoordigers van aandeelhouders bovendien de mogelijkheid bieden om ook *tijdens* de AVA nadere vragen in te dienen. Daarvoor is in ieder geval vereist dat zij vóór de vergadering schriftelijke vragen hebben ingediend. Volgens de toelichting op de wet ligt het voor de hand dat de onderneming die mogelijkheid zal toekennen aan degene die aandeelhoudersorganisaties vertegenwoordigt (VEB, VBDO, Eumedion) welke vertegenwoordiger ook een lid of deelnemer van een dergelijke organisatie kan zijn. De spoedwet maakt het overigens ook mogelijk dat het bestuur van een onderneming de AVA kan uitstellen tot uiterlijk 30 oktober a.s. De spoedwet is met terugwerkende kracht tot 16 maart jl. in werking getreden en geldt tot 1 september a.s. De regering heeft echter de mogelijkheid om de geldingsduur van de wettelijke bepalingen telkens met 2 maanden te verlengen. Heineken en AkzoNobel waren op 23 april jl. de eerste beursgenoteerde ondernemingen die profiteerden van de wet en hun AVA puur elektronisch hielden. Unilever, Acomo en CM.com volgden op 30 april dit voorbeeld. In ieder geval zullen Aegon, ASM International, Adyen, Sligro Food Group, Brunel International en Beter Bed Holding hun AVA in de komende weken ook puur virtueel houden.

- **Minister Dekker: bedenktijd kan meerdere keren door beursonderneming worden ingezet**

Als daartoe aanleiding is, staat het een bestuur van een beursgenoteerde onderneming vrij om na afloop van de eerste bedenktijd van 250 dagen een tweede bedenktijd van maximaal 250 dagen in te roepen. Dit schrijft minister Dekker (Rechtsbescherming) in de op 9 april jl. gepubliceerde nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel 'bedenktijd'. Wel

merkt de minister op dat het bestuur van een beursgenoteerde onderneming een zwaardere motiveringsplicht heeft bij het eventueel inroepen van een tweede bedenktijd. "Mede met het oog op de proportionaliteit van de bedenktijd zal goed onderbouwd moeten worden dat en waarom een nieuwe bedenktijd noodzakelijk is", aldus de minister. In de nota legt de minister nogmaals uit dat het wetsvoorstel als doel heeft het bestuur van een beursgenoteerde onderneming meer tijd en rust te gunnen voor de inventarisatie en weging van belangen van de onderneming en haar stakeholders ten tijde van een vijandig bod en/of ongewenst aandeelhoudersactivisme. Het inroepen van de bedenktijd heeft als gevolg dat de bevoegdheid van de AVA voor de benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders en commissarissen maximaal 250 dagen wordt opgeschort. De minister schrijft in de nota dat een bestuur bij het inroepen van de bedenktijd de verhouding tot andere beschermingsmaatregelen dient te bezien. Het bestuur moet in dat kader beoordelen of een door de onderneming ingezette beschermingsmaatregel hetzelfde doel heeft als de bedenktijd, of de gevolgen vergelijkbaar zijn en of er sprake is van nadeel voor de betrokken aandeelhouders door de gecombineerde inzet van beschermingsmaatregelen. Een wettelijke anticumulatieregeling hieromtrent, zoals Eumedion had voorgesteld, is volgens de minister niet goed te ontwerpen en wordt daarom afgewezen. Ook wijst hij een adviserende AVA-stemming over het verslag van het door het bestuur gevoerde beleid tijdens de bedenktijd af. Dit idee was eveneens door Eumedion geopperd. Volgens de minister brengt dit idee administratieve lasten met zich mee. De minister maant de Tweede Kamer het wetsvoorstel met "passende snelheid" te behandelen, mede omdat niet uit te sluiten valt dat Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen door de coronacrisis te maken krijgen met mogelijke (vijandige) overnamepogingen of druk vanuit (activistische) aandeelhouders. Het is nog niet bekend of de Tweede Kamer dit advies kan opvolgen.

- **Wetsvoorstel verplicht verzekeraars en pensioenfondsen tot openheid kernelementen overeenkomsten met buitenlandse vermogensbeheerders**

Een Nederlands pensioenfonds of verzekeraar moet niet alleen bepaalde kernelementen van zijn overeenkomsten met Nederlandse vermogensbeheerders openbaar maken, maar ook die met alle buitenlandse vermogensbeheerders. Het gaat dan bijvoorbeeld om informatie over de wijze waarop de overeenkomst bijdraagt aan langtermijnaandeelhouderschap en over de beoogde omloopsnelheid van de portefeuille. Dit staat in het voorstel voor de Herstelwet financiële markten 2020 dat minister Hoekstra (Financiën) op 21 april jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Het wetsvoorstel herstelt onder meer een aantal fouten in de op 1 december 2019 in werking getreden Implementatiewet herziene richtlijn aandelhoudersrechten. Bij de behandeling van het implementatiewetsvoorstel in de Eerste Kamer rezen zorgen dat bij een strikte toepassing van de definitie ‘vermogensbeheerders’ uit dat wetsvoorstel buitenlandse vermogensbeheerders buiten de transparantieregeling zouden vallen, terwijl veel Nederlandse pensioenfondsen en verzekeraars overeenkomsten hebben met juist dergelijke buitenlandse partijen. Dit zou de doelstelling van de herziene richtlijn aandelhoudersrechten – een grotere betrokkenheid van aandelhouders bij Europese beursondernemingen en meer transparantie daarover – kunnen ondermijnen. Dit wordt met het nu ingediende wetsvoorstel rechtgezet. Datzelfde geldt voor het gebruik van stemadviesbureaus. Institutionele beleggers moeten niet alleen toelichten of zij Nederlandse bureaus gebruiken voor het bepalen van het stemgedrag, maar ook buitenlandse stemadviesbureaus, zoals ISS en Glass Lewis. Voorts herstelt het wetsvoorstel een aantal implementatiefouten ten aanzien van de regels voor het melden van substantiële aandelenbelangen. Het is de bedoeling dat het wetsvoorstel op 1 januari 2021 in werking treedt.

- **CDA, D66, GroenLinks en ChristenUnie willen scherpere CO2-reductiedoelstellingen van beleggers**

Alle pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders moeten zich

publiekelijk committeren aan het reduceren van de CO₂-uitstoot van hun activiteiten (scope 1, 2 en 3) met ten minste 55% in 2030 (ten opzichte van 1990). Bovendien moeten de financiële instellingen reeds uiterlijk in 2021 en niet in 2022 naar buiten komen met actieplannen die een 55% reductie in 2030 bewerkstelligen. Dit staat in de op 23 april jl. gepubliceerde initiatiefnota “Van oliedom naar gezond verstand: verduurzaming van de financiële sector” van de Tweede Kamerfracties van het CDA, D66, GroenLinks en de ChristenUnie. De nota bevat tien voorstellen om de Nederlandse financiële sector te verduurzamen. Volgens de initiatiefnemers verduurzaamt de financiële sector nu veel te langzaam. De vier partijen stellen daarom onder meer voor dat alle Nederlandse financiële instellingen verplicht worden gesteld over duurzaamheidsrisico's te rapporteren volgens het verslaggevingsraamwerk van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Voorts willen CDA, D66, GroenLinks en ChristenUnie dat het TCFD-verslaggevingsraamwerk wordt verankerd in de Europese richtlijn niet-financiële informatie en in het internationale boekhoudsysteem IFRS. De hiervoor genoemde politieke partijen vinden verder dat op Europees niveau de ‘groene taxonomie’ moet worden verbreed, zodat dit classificatiesysteem toepasbaar wordt op alle investeringen. Zo moet bijvoorbeeld ook worden gedefinieerd wat vervuilende en duurzaamheidsrisicovolle investeringen zijn. De initiatiefnemers nodigen de minister van Financiën uit om op de nota en de concrete voorstellen te reageren.

- **Consultatie over voorontwerp wetsvoorstel ‘ingroeiquotum’ voor 30% vrouwelijke commissarissen**

Nederlandse ondernemingen met een beursnotering aan Euronext Amsterdam die nog geen 30% vrouwelijke commissarissen hebben, mogen bij een vrijkomende plek in de RvC alleen nog een vrouw benoemen. Wijkt de AVA hiervan af, dan is de benoeming nietig. Dit staat in een voorontwerp van een wetsvoorstel dat de ministers Dekker (Rechtsbescherming) en Van Engelshoven (OCW) op 15 april jl. in consultatie hebben gebracht. De ministers maken in het voorontwerp duidelijk dat een

RvC van 3 personen straks uit ten minste 1 vrouw en 1 man moet bestaan. Bij een RvC bestaande uit 4 of 5 personen moeten er ten minste 2 mannen en 2 vrouwen zitting in hebben. Het zogenoemde ingroeiquotum gaat gelden voor nieuwe benoemingen van commissarissen. Een mannelijke commissaris die voor herbenoeming in aanmerking komt, kan worden herbenoemd, ook al zou diens herbenoeming niet bijdragen aan de bewerkstelling van de minimumeis van 30% vrouwelijke commissarissen. Beurgenoteerde ondernemingen met meer dan 250 werknemers moeten daarnaast “passende en ambitieuze doelen” vaststellen ten aanzien van het aantal vrouwelijke bestuurders en senior managers. De grote ondernemingen worden verplicht om een plan op te stellen om die doelen te bereiken en om jaarlijks de Sociaal-Economische Raad te informeren over de voortgang. Na 5 jaar zullen deze bepalingen worden geëvalueerd en aan de hand hiervan zal worden beoordeeld of de bepalingen na 8 jaar vervallen of moeten worden voortgezet. Het voorontwerp bevat ook een aantal voorstellen om het NV-recht te moderniseren. Eén ervan is dat de AVA van een Nederlandse beursgenoteerde onderneming in het buitenland mag worden gehouden. Voorwaarde hiervoor is wel dat een daartoe strekkende statutenwijziging met algemene stemmen wordt aangenomen in een AVA waarin het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd. Belanghebbenden kunnen nog tot 15 mei a.s. commentaar leveren op het voorontwerp.

- **Tweede Kamer neigt naar instelling adviescommissie ongewenste zeggenschap telecomsector**

Tegen de zin van het kabinet neigt de Tweede Kamer naar de instelling van een onafhankelijke adviescommissie ongewenste zeggenschap telecomsector die de Minister van Economische Zaken en Klimaat in de toekomst moet adviseren over de proportionaliteit en de rechtmatigheid van een eventueel besluit om een overname van een Nederlandse telecompartij te verbieden of terug te draaien. Tijdens het op 20 april jl. gehouden wetgevingsoverleg (wgo) over het wetsvoorstel ongewenste zeggenschap telecommunicatie hebben de Tweede

Kamerfracties van de VVD, D66, GroenLinks, PvdA en SGP een amendement met deze strekking ingediend. Staatssecretaris Keijzer (Economische Zaken en Klimaat) heeft het amendement ontraden. De vijf politieke partijen representeren in totaal echter 77 zetels in de Tweede Kamer. Volgens het amendement behoudt de minister de mogelijkheid om van het advies af te wijken, maar dient hij dit wel gemotiveerd te doen. Het advies moet in beginsel binnen drie weken worden gegeven. De indieners willen op deze manier zoveel mogelijk voorkomen dat “politieke of maatschappelijke overwegingen” een rol zullen spelen bij de besluitvorming door de minister. De minister krijgt op grond van het wetsvoorstel namelijk de verstrekkende mogelijkheid om overnames in de Nederlandse telecomsector te verbieden of terug te draaien als de nationale veiligheid of de openbare orde in gevaar komt. Uit het wgo bleek overigens Kamerbrede steun voor het wetsvoorstel. De Tweede Kamer zal waarschijnlijk halverwege mei stemmen over het wetsvoorstel en het amendement.

- **AFM wil accountantskantoren op kwaliteit individuele controles kunnen blijven aanspreken**

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) pleit voor een wijziging van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) zodat de toezichthouder accountantskantoren juridisch kan blijven aanspreken op de kwaliteit van individuele wettelijke controles. Ernstige tekortkomingen in de controles die in naam van het kantoor zijn verricht kunnen dan aan dat kantoor worden toegerekend. Dat schrijft de AFM in haar op 24 april jl. gepubliceerde wetgevingsbrief 2020 aan minister Hoekstra (Financiën). De AFM is bevreesd dat na uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) in 2019 de AFM de accountantskantoren niet meer rechtstreeks kan aanspreken op de kwaliteit van de accountantscontroles. Het aanspreken van een individuele accountant via het tuchtrecht zou dan de enige optie zijn. De AFM beschouwt dat als minder effectief en wijst er ook op dat een optreden tegen individuele accountants geen recht doet aan de verantwoordelijkheid die rust op de accountantskantoren. In antwoord op de wetgevingsbrief schrijft minister Hoekstra

dat hij het belangrijk vindt dat het wettelijke handavingsinstrumentarium van de AFM wordt aangescherpt. Daartoe doet hij samen met de AFM momenteel onderzoek naar een mogelijke wetswijziging om de AFM handhavend te kunnen optreden tegen accountantskantoren in het geval van ernstige tekortkomingen in individuele accountantscontroles.

Nieuws uit Brussel

- **Europese Commissie start consultatie over vernieuwde 'Sustainable Finance'-strategie**

Ondernemingen moeten een meer op lange termijn gerichte strategie voeren en daarbij meer oog hebben voor duurzaamheidsrisico's en -kansen. De kapitaalmarkten moeten meer rekening houden met klimaat- en milieurisico's. Daarnaast moeten de mogelijkheden voor burgers, financiële instellingen en bedrijven worden vergroot om een positieve impact te genereren op milieu en samenleving. Dit zijn de hoofddoelstellingen van de vernieuwde 'Sustainable Finance'-strategie van de Europese Commissie. De Europese Commissie is op 8 april jl. een consultatie gestart op welke wijze deze hoofddoelstellingen via concrete acties kunnen worden gerealiseerd. Zo vraagt de Europese Commissie zich af op welke wijze kortetermijngeneigdheid effectief kan worden aangepakt, of een deel van de uit te keren variabele beloningen moet worden gerelateerd aan het behalen van bepaalde niet-financiële doestellingen en of de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten op sommige punten hernieuwd moet worden aangescherpt. Zo zinspeelt de Europese Commissie op een AVA-stemming over de milieu- en sociale strategie of -prestaties van beursgenoteerde ondernemingen. Verder wil de Europese Commissie van belanghebbenden weten of indexbeleggers wel voldoende geprikkeld zijn om zich te bemoeien met de corporate governance van de ondernemingen waarin zij beleggen. De Europese Commissie vraagt zich verder af of er Europese actie nodig is om de ontwikkeling van een gemeenschappelijke, vrij toegankelijke 'ESG'-database te stimuleren. Beleggers kunnen de milieu-, sociale en governance data van beursgenoteerde ondernemingen dan eenvoudiger betrekken in hun

beleggingsbeslissingen. De Europese Commissie wil van belanghebbenden ook weten of de financiële verslaggevingsregels wel voldoende rekening houden met klimaat- en milieurisico's. Het consultatiedocument bevat in totaal 102 vragen. Belanghebbenden hebben tot 15 juli a.s. de tijd om deze te beantwoorden.

- **Europese Commissie consulteert over 3 ontwerp-gedelegeerde verordeningen inzake benchmarks**

Indexaanbieders moeten binnenkort meer informatie verstrekken over de wijze waarop zij milieu-, sociale en governance (ESG)-factoren in hun berekeningen en methodologieën hebben betrokken. Dit blijkt uit twee ontwerp-gedelegeerde verordeningen die de Europese Commissie op 8 april jl. heeft gepubliceerd. De gedelegeerde verordeningen vloeien voort uit de in 2019 overeengekomen wijziging van de zogenoemde Europese Benchmark-verordening. Deze wijziging omvatte onder meer transparantievereisten over de wijze waarop ESG-factoren een rol hebben gespeeld bij de selectie van bedrijven in een bepaalde index en de opname van standaarden voor het samenstellen van de 'EU-klimaattransitiebenchmarks' en de 'Op Parijs afgestemde EU-benchmarks'. De Europese Commissie heeft ten aanzien van dit laatste onderwerp ook een ontwerp-gedelegeerde verordening opgesteld. Dit ontwerp bevat de voorwaarden voor indexaanbieders om dergelijke 'klimaatbenchmarks' te mogen aanbieden. De Europese Commissie heeft er voorlopig voor gekozen om geen ondernemingen van tevoren uit te sluiten van opname in deze benchmarks. Wel moeten ondernemingen voldoen aan specifieke, uitdagende CO2-reductiedoelstellingen. De klimaatbenchmarks moeten onder meer institutionele beleggers helpen om de CO2-voetafdruk van hun beleggingsportefeuille te verminderen. Belanghebbende partijen hebben tot 6 mei a.s. de tijd om commentaar te leveren op de drie ontwerpverordeningen.

- **ESMA, EBA en EIOPA publiceren conceptregels voor duurzame beleggingen**

Alle Europese pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders die een beleggingsportefeuille beheren die

bepaalde ESG-doelstellingen omvat, moeten binnenkort langs een geharmoniseerd Europees format onder meer duidelijk maken welke methodologieën zij hiervoor hanteren, op welke wijze zij de voortgang op die doelstellingen bewaken en de wijze waarop zij bepalen dat de doelstelling is behaald. Ook moeten zij aangeven hoe hun beleid ervoor zorgt dat alleen in ondernemingen wordt belegd die de principes van 'good governance' volgen. Deze bepalingen gaan ook gelden voor aanbieders van financiële producten (bijvoorbeeld beleggingsfondsen) die claimen bij te dragen aan bepaalde milieu- en/of sociale doelstellingen of zogenoemde duurzame beleggingsproducten aanbieden. Dit staat in conceptregels die de Europese koepels van toezichthouders op banken, verzekeraars, pensioenfondsen en beurzen (EBA, EIOPA en ESMA) op 23 april jl. hebben gepubliceerd. De uniforme transparantieregels hangen samen met de vorig jaar aangenomen Europese 'ESG Disclosures' Verordening voor financiële marktpartijen. Grote financiële marktpartijen (meer dan 500 werknemers) worden bovendien verplicht om door middel van een geüniformeerd verslaggevingsraamwerk te rapporteren over hun 'due diligence'-beleid ten aanzien van het screenen van hun beleggingsbeslissingen op belangrijke negatieve duurzaamheidseffecten. Het gaat in dat geval om mogelijke negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op klimaat en milieu, sociale en werkgelegenheidszaken, mensenrechten en op anti-corruptie en anti-omkopingzaken. Belanghebbenden hebben tot 1 september a.s. de tijd om op de conceptregels commentaar te geven.

- **Europese beurstoezichthouders nemen maatregelen tegen ontoereikende ESG-informatie**

Europese beurstoezichthouders hebben vorig jaar in totaal 29 maatregelen getroffen tegen ontoereikende duurzaamheidsinformatie in de jaarverslagen van beursgenoteerde ondernemingen. Dat komt overeen met 19% van de onderzochte jaarverslagen. De desbetreffende ondernemingen kwamen er allemaal vanaf met een mededeling om de geconstateerde tekortkomingen in de 'niet-financiële verklaring' in het volgende jaar weg te nemen. Dat blijkt uit het op 2 april jl.

gepubliceerde rapport van de koepel van Europese beurstoezichthouders ESMA over het toezicht op de jaarverslaggeving 2018. Uit het rapport wordt niet duidelijk of ook Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen tekortschoten met de naleving van de verslaggevingsbepalingen uit de Europese richtlijn 'niet-financiële informatie'. De meeste toezichtsmaatregelen (16) hadden betrekking op de gebrekkige weergave van kernindicatoren ('KPI's') op het terrein van niet-financiële informatie. Negen toezichtsmaatregelen moesten worden getroffen tegen tekortschietende informatie over het door de onderneming gevoerde milieu- en klimaatbeleid. ESMA houdt in het rapport een pleidooi om de transparantieregels over duurzaamheidsverslaggeving aan te scherpen en om deze te standaardiseren. Minister Hoekstra (Financiën) schrijft in een brief van 2 april jl. aan de Tweede Kamer dat hij vooral van stakeholders, een actieve rol in deze verwacht. "Ik vind het in dit kader positief dat (vertegenwoordigers van) (institutionele) beleggers bij de ondernemingen aandacht vragen voor verbetering van de rapportage over niet-financiële informatie en langetermijnwaardcreatie door beursondernemingen", aldus de minister.

Ondernemingsnieuws

- **AVA's Wolters Kluwer en SBM Offshore verwerpen voorgesteld beloningsbeleid voor bestuur**

De AVA's van Wolters Kluwer en SBM Offshore hebben in april het voorgestelde beloningsbeleid voor het bestuur verworpen. Beide voorstellen haalden niet de sinds dit AVA-seizoen benodigde 75%-stemmeerderheid. 47,9% van het ter AVA van Wolters Kluwer aanwezige of vertegenwoordigende aandelenkapitaal stemde tegen het beloningsvoorstel. Veel aandeelhouders van Wolters Kluwer namen aanstoot aan het excessieve karakter van het beloningsbeleid. Dit komt mede omdat Wolters Kluwer zich ten aanzien van de beloningsniveaus vooral vergelijkt met Amerikaanse ondernemingen die een heel andere beloningscultuur hebben dan continentaal-Europese ondernemingen. 47% van het aanwezige of vertegenwoordigende aandelenkapitaal stemde om die reden ook tegen het beloningsverslag over boekjaar

2019. De RvC verklaarde op de op 23 april jl. gehouden AVA de stemuitslagen te gaan evalueren en te bekijken wat de volgende stappen moeten zijn. Op de op 8 april jl. gehouden AVA van SBM Offshore stemde 30% van het ter AVA aanwezige of vertegenwoordigende aandelenkapitaal tegen het voorgestelde beloningsbeleid van het bestuur. Ook bij deze onderneming namen veel aandeelhouders aanstoot aan de samenstelling van de beloningsreferentiegroep en aan het gebruik om jaarlijks aandelen aan bestuurders toe te kennen zonder dat aan bepaalde prestatiecriteria hoeft te worden voldaan. De RvC van SBM Offshore heeft aangegeven aan de AVA van 2021 een aangepast beloningsbeleid te zullen voorleggen. Het voorgestelde beloningsbeleid voor het bestuur van Basic-Fit haalde het nipt: het voorstel werd met slechts 77,3% van de ter AVA uitgebrachte stemmen aangenomen. Relatief veel aandeelhouders van de zwaar door de coronacrisis getroffen fitnessketen uitten hun ongenoegen over de vrij vaag geformuleerde prestatiecriteria voor de jaar- en langetermijnbonussen. Daarnaast was er kritiek op de mogelijkheid voor de RvC om de prestatiecriteria tussentijds te verlagen. Mede vanwege de vrij forse stijgingen van de beloningen voor de bestuurders in 2019 (+10,5% voor de bestuursvoorzitter en +7,1% voor de CFO) stemden ook relatief veel aandeelhouders (24,1% van het stemmend kapitaal) tegen het beloningsverslag over boekjaar 2019.

- **Veel Heineken-aandeelhouders protesteren tegen verzwaring agenderingsrecht**

Veel 'onafhankelijke' aandeelhouders hebben tijdens de op 23 april jl. gehouden AVA van Heineken hun ongenoegen geuit over het voorstel van de ondernemingsleiding van Heineken om het voor minderheidsaandeelhouders lastiger te maken onderwerpen op de AVA-agenda te zetten. Ruim 83% van het vertegenwoordigend 'onafhankelijk' aandelenkapitaal stemde tegen het voorstel om de marktwaardedrempel van € 50 miljoen voor agenderingsverzoeken uit de statuten te halen. De Heineken-aandeelhouders moeten voortaan 1% van het geplaatste kapitaal representeren om onderwerpen voor de AVA-agenda te

kunnen aandragen. Dit betekent in de praktijk ongeveer een verachtvoudiging van het benodigde kapitaal dat een aandeelhouder nodig heeft om bij de bierbrouwer van het agenderingsrecht gebruik te kunnen maken. Alleen door de steun van de grootaandeelhouders Heineken Holding (50,005%) en FEMSA (8,63%), beiden ook vertegenwoordigd in de Heineken RvC, werd het voorstel tot statutenwijziging toch door de AVA aangenomen.

- **Meerdere beursondernemingen zetten mes in bestuurdersbeloningen vanwege coronacrisis**

Meerdere beursgenoteerde ondernemingen hebben als gevolg van de coronacrisis tijdelijk de salarissen van hun bestuurders verlaagd en/of hebben al besloten om over 2020 geen bonussen aan hun bestuurders toe te kennen. Deze maatregelen komen bovenop de maatregelen die al in maart zijn genomen om de kaspositie zoveel mogelijk op peil te houden, zoals het schrappen van dividenduitkeringen en het schorsen van aandeleninkoopprogramma's (zie Nieuwsbrief van maart 2020). Kendrion, Fugro, Arcadis, Heineken, BAM Groep, Aalberts, Signify, Core Laboratories, Air France-KLM, Westfield-Unibail-Rodamco en Basic-Fit hebben besloten om in ieder geval voor zolang de coronacrisis duurt het vaste salaris van hun bestuurders met tussen de 10% en 50% te verlagen. De RvC van SBM Offshore heeft besloten om de voorgenomen salarisstijging van 20% voor CEO Bruno Chabas voorlopig niet door te voeren en die van DPA Group besloot over 2020 geen salarisstijging toe te kennen aan beide statutair bestuurders. Heineken, Randstad, Arcadis, Lucas Bols en Accell Group hebben besloten om over 2020 geen bonussen aan hun bestuurders toe te kennen. Voor zover bekend zijn Randstad en Basic-Fit tot nu toe de enige Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen die een beroep hebben gedaan op de steunfaciliteiten van de overheid. Andere ondernemingen, zoals Arcadis, Fugro, Brunel International en DPA Group, onderzoeken dit nog. Overigens zullen deze ondernemingen dan geen bonussen en dividenden mogen uitkeren en geen eigen aandelen mogen inkopen, zo heeft minister Koolmees (SZW) op 22 april jl. besloten.

Sommige ondernemingen hebben tevens besloten om het mes te zetten in de beloning van commissarissen. Zo betalen Westfield-Unibail-Rodamco en Signify momenteel 25% respectievelijk 20% minder uit aan hun commissarissen. ForFarmers en Neways hebben hun AVA-voorstellen tot verhoging van de commissarissenbeloningen (van tussen 4,7% tot maar liefst 50%) geschrapt. Wereldhave heeft als bezuinigingsactie besloten om de omvang van de RvC in te krimpen van 4 naar 3 personen. Philips heeft besloten om de 2019-jaarbonus voor haar bestuurders in aandelen in plaats van cash uit te keren.

- **Ondanks coronacrisis blijft aandeelhoudersparticipatie op AVA bij meeste ondernemingen op peil**

Bij de meeste AVA's die in april zijn gehouden bleef de participatie van aandeelhouders aan de besluitvorming op de AVA goed op peil. Dit impliceert dat het steminstructieproces bij het overgrote deel van de institutionele beleggers niet door de coronacrisis is verstoord. Het aantal uitgebrachte stemmen was op de AVA's van ASML, KPN, Wolters Kluwer, ING Groep, Vopak en Basic-Fit zelfs hoger dan vorig jaar. Alleen bij de ondernemingen waar het particuliere aandelenbezit relatief hoog is, zoals Ahold Delhaize, PostNL, BAM Groep en Wereldhave, was de participatiegraad van aandeelhouders aan het AVA-besluitvormingsproces significant lager dan in 2019. Het lijkt er derhalve op dat juist particuliere aandeelhouders verzuimen te gaan stemmen als zij de AVA moeilijk of niet fysiek kunnen bezoeken.

- **Shell brengt splitsing aan tussen overleg- en besluitvormingsfunctie van de AVA**

Shell brengt dit jaar een splitsing aan tussen de overleg- en besluitvormingsfunctie van de AVA. Uit de op 16 april jl. gepubliceerde AVA-oproeping bleek dat Shell voornemens was om de AVA op 19 mei a.s. op het hoofdkantoor van Shell in Den Haag te houden waarbij slechts het minimumaantal van twee aandeelhouders (2 Shell-vertegenwoordigers die zelf ook aandelen houden) aanwezig zouden mogen zijn. Ook zou de AVA niet per audio- of webcast te volgen zijn. Aandeelhouders werd slechts de

mogelijkheid gegeven om voorafgaand aan de AVA schriftelijke vragen in te dienen en deze zouden door Shell ook schriftelijk worden beantwoord. Deze AVA-opzet stuitte op veel bezwaren onder met name Nederlandse aandeelhouders van Shell. Shell kwam op 24 april jl. aan de bezwaren tegemoet door aandeelhouders op 13 mei a.s. via een webcast de gelegenheid te bieden rechtstreeks (vervolg)vragen te stellen aan het Shell-bestuur die tijdens de webcast ook zoveel mogelijk door de bestuurders zullen worden beantwoord. De antwoorden kunnen dan desgewenst nog worden betrokken bij het bepalen van het stemgedrag door de aandeelhouders, aangezien de 'stemdeadline' op 15 mei a.s. ligt. Tijdens de formele AVA van 19 mei a.s. zullen slechts de stemuitslagen bekend worden gemaakt en worden bepaald of de voorstellen zijn aangenomen of verworpen. Op de AVA-agenda staat ook dit jaar weer een voorstel van aandeelhoudersbeweging Follow This om de klimaatdoelstellingen en –ambities van Shell aan te scherpen en in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs. Shell maakte op 16 april jl. zelf echter al een aanscherping van haar ambities bekend en heeft haar aandeelhouders mede om die reden geadviseerd tegen het Follow This-voorstel te stemmen. Het olie- en gasbedrijf wil in 2050 netto geen CO₂ meer uitstoten bij de productie van olie, gas, brandstoffen, chemische producten en stroom. Daarnaast voert het bedrijf zijn ambitie op om de CO₂-voetafdruk van alle producten die het verkoopt in 2050 te reduceren tot 65% in plaats van de huidige ambitie van 50%. In 2035 moet de CO₂-voetafdruk van Shell's producten al met 30% zijn verlaagd in plaats van de eerder gecommuniceerde 20%.

- **Hoge Raad: enquêtezaak tegen SNS Reaal mag doorgaan**

De Ondernemingskamer (OK) heeft in juli 2018 terecht besloten dat niet alleen onderzoek moet worden gedaan naar de gang van zaken bij SNS Reaal in de aanloop naar haar nationalisatie op 1 februari 2013, maar ook naar dat van haar dochtermaatschappij SNS Bank (nu Volksbank geheten). Dat heeft de Hoge Raad op 3 april jl. besloten in het cassatieberoep dat de Staat had ingesteld tegen de OK-beschikking. Volgens de Staat

was de VEB als verzoeker van de enquêteprocedure niet bevoegd om een onderzoek te verzoeken ten aanzien van SNS Bank, omdat de VEB daarvan geen aandelen bezat. De Hoge Raad oordeelt echter dat SNS Reaal en SNS Bank met elkaar waren verbonden in een groep, waarbij SNS Reaal het beleid van SNS Bank (destijds eigenaar van 'probleemonderneming' Property Finance) mede heeft bepaald. "Hieruit volgt dat de ondernemingskamer met juistheid heeft geoordeeld dat VEB c.s. als (voormalig) aandeelhouders van SNS Reaal bevoegd zijn tot het indienen van een enquêteverzoek, ook betreffende SNS Bank", aldus de Hoge Raad. Volgens de VEB zijn de door de OK benoemde onderzoekers al ver met hun onderzoek gevorderd en mogelijk eind 2020 klaar zijn.

Overige interessante zaken

- **Ook IOSCO wil meer standaardisatie van duurzaamheidsinformatie**

De internationale koepel van beurstoezichthouders (IOSCO) wil dat de vergelijkbaarheid van door ondernemingen gepubliceerde duurzaamheidsinformatie verbetert. "Het gebrek aan consistentie van en vergelijkbaarheid tussen de verschillende verslaggevingsraamwerken kan een belemmering vormen voor grensoverschrijdende financiële activiteiten en kan de zorgen over beleggersbescherming aanwakkeren", aldus IOSCO in het op 17 april jl. gepubliceerde rapport over 'Sustainable Finance' en de rol van beurstoezichthouders en IOSCO daarbij. Het IOSCO-bestuur heeft inmiddels een 'Sustainability Task Force' ingesteld die moet identificeren welke duurzaamheidsinformatie materieel is voor beleggers (om beleggingsbeslissingen mede op te baseren). De Task Force moet in dat kader ook beoordelen of het dan beter past om sectorspecifieke of juist generieke duurzaamheidsmaatstaven te ontwikkelen. De Task Force zal hierover met de bestaande 'standard setters' op het terrein van duurzaamheidsinformatie, zoals GRI, SASB en TCFD, overleggen. De Task Force zal zich verder bezig gaan houden met de transparantie van ESG-dataleveranciers, de methodologieën en governance van ESG ratingbureaus, de praktijken en ervaringen van vermogensbeheerders met het gebruik

van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsbeslissingsproces en de risico's van 'green washing' in de markt voor duurzaamheidsbeleggingsproducten. Het is nog niet bekend wanneer de Task Force met zijn bevindingen en conclusies komt.

- **ISS en Glass Lewis versoepelen tijdelijk standaardstembeleid t.a.v. beschermingsconstructies**

De belangrijkste stemadviesbureaus zouden er begrip voor hebben als besturen van beursgenoteerde ondernemingen tijdelijke beschermingsmaatregelen treffen tegen "opportunistische bieders" die willen profiteren van de relatief lage beurskoersen ten tijde van de coronacrisis. Dit hebben 's werelds grootste stemadviesbureaus ISS en Glass Lewis op 8 april jl. bekend gemaakt. Zij hebben hun 'standaardstembeleid' op dit punt tijdelijk versoepeld. Beide stemadviesbureaus vinden wel dat de beschermingsmaatregel niet langer dan één jaar mag duren en dat de onderneming goed moet motiveren waarom de beschermingsmaatregel in het licht van de coronacrisis noodzakelijk is. ISS stelt daarbij ook nog de uitdrukkelijke voorwaarde dat de beschermingsmaatregel niet tot doel heeft om de positie van het bestuur te beschermen en dat een eventuele verlenging van de beschermingsmaatregel ter goedkeuring aan de AVA moet worden voorgelegd. ISS heeft verder verklaard dat het zijn beleid t.a.v. emissiemachtigingen zal versoepelen als een onderneming als gevolg van de coronacrisis genoodzaakt is extra aandelen uit te geven of als de lokale marktpraktijken (tijdelijk) zijn aangepast. Volgens het standaardstembeleid staat ISS slechts een emissiemachtiging van 10% toe als het voorkeursrecht voor bestaande aandeelhouders kan worden beperkt of uitgesloten. In het Verenigd Koninkrijk staat de zogenoemde Pre-Emption Group sinds 1 april jl. onder bepaalde voorwaarden een aandelenemissiemachtiging van 20% toe zonder dat aandeelhouders de garantie hebben dat het voorkeursrecht van kracht blijft. In het Verenigd Koninkrijk zijn de aanbevelingen van de Pre-Emption Group, een samenwerkingsverband van beursgenoteerde ondernemingen, beleggers, banken en adviseurs, leidend.